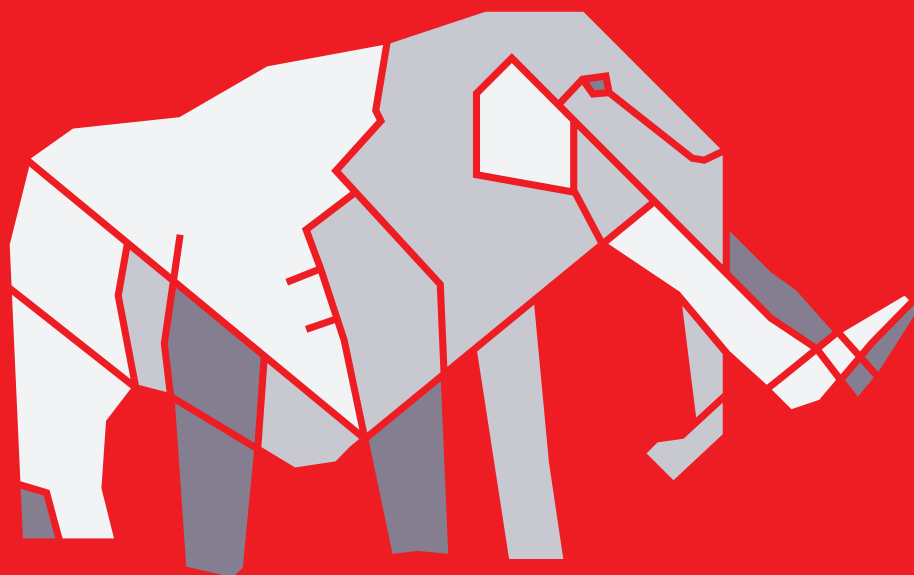

Paskui mamutą

Neakivaizdinis
VILNIUS

Paskui mamutą

Žemėlapis, kviečiantis Vilniuje atrasti
ledynmečio ženklus.

Mokslininkai sutaria, kad mūsų planeta smarkiai atvėso maždaug prieš 2,5 milijono metų. Tuomet prasidėjo ledynmetis. Į Lietuvą jis atslinko iš šiaurės, kartu atridendamas jspūdingo dydžio akmenis ir priešistorinių gyvūnų liekanas. Spėjama, kad ledo storis Lietuvoje galėjo siekti net kelis kilometrus. Tačiau labiausiai visos šalies, ypač Vilniaus, kraštovaizdis pasikeitė tuomet, kai ledynas pamažu pradėjo tirpti. Tūkstantmečiais besikaupusio milžiniško ledo tirpsmo vanduo plūsdamas iš naujo suformavo Vilniaus peizažą.

Slenkančio ledyno pakraščiuose, tundroje, gyveno gauruotieji raganosiai, plačiaragiai briedžiai ir mamutai. Aukščiausi priešistoriniai dramblio giminaičiai siekė net 3,5 metro. Iš kaulų radinių spėjama, kad mūsų šalyje mamutų galėjo būti net keli tūkstančiai. Jų kasdienis užsiėmimas buvo iltimis kasti sniegą ir ieškoti gardžios žolės. Rankose laikydami šį žemėlapij galite įsivaizduoti, kad keliaujate paskui mamutą ir stebite ryškius ledynmečio ženklus, kurie Vilniuje matomi iki pat šių dienų.

Legenda

- 1 Maršruto objektas
- Priešistoriniai gyvūnai
- Ledynmečio sluoksniai
- Ledynmečio peizažai
- Tikslios koordinatės
- Vandens telkiniai
- Žaliosios zonos
- Parkai
- Vilniaus gatvės
- Tiltai

Mastelis

100 m 1000 m

Neakivaizdinis
VILNIUS

www.neakivaizdinisvilnius.lt

Domina kitos temos? Ieškokite
apie juos išleistų lankstinukų
ten pat, kur radote šį.

Projektą įgyvendino: Vilniaus miesto savivaldybės
administracijos Užsienio ryšių ir turizmo skyrius
Turinio sudarytojas: Simonas Saarman
Dizaino sprendimai: „CRITICAL“

© Vilniaus miesto savivaldybė 2019 © Simonas Saarman 2019 © „CRITICAL“ 2019

Priešistoriniai gyvūnai

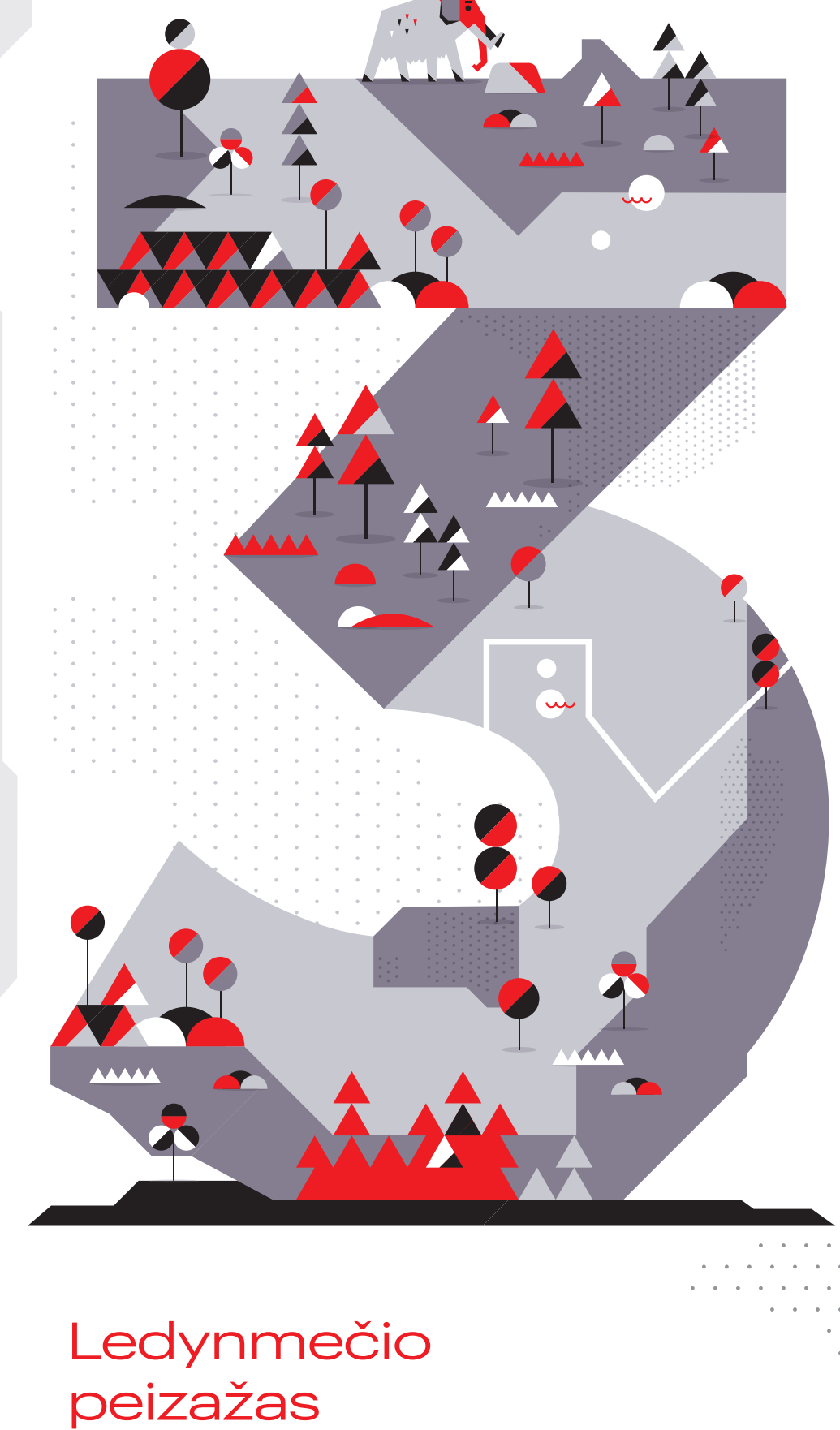
- 1** **1** **54°42'10.65"N 25°18'41.84"E**
Gatvė, kurioje rastas Vilniaus mamutas
Smėlio gatvė, Antakalnis.
Dabartinėje Smėlio gatvėje 1957 metais vyko kasinėjimai. Miestas plėtėsi – buvo statomi nauji gyvenamieji namai. Tiesiant vieno iš jų kanalizacijos vamzdžius, 3,5 metro gylyje darbininkai rado milžiniškus kaulus. Paaikėjo, kad tai – mamuto kojos. Kiek giliau aptiktos ir dvi litys, apatinis žandikaulis, stuburo narelis... Iš viso – net 40 sveikų kaulų. Nors tai buvo didžiausias Vilniuje rastas ledynmečio gyvūno kaulų rinkinys, mokslininkai smalsavo, kur dingio likusios kūno dalys. Jie spėja, kad yranti mamuto kūną apgadino ir jo kaulus nunešė upės vanduo. Vaikštinejant Smėlio gatvę galima įsivaizduoti, kad čia buvo smėlinga ir sekli Neries pakrantė. O per tuos 300 metrų, kuriuos reikia nueiti iki dabartinio upės kranto, tekėjo sauni ledkalnius plukdanti srovė.
- 2** **54°41'19.76"N 25°17'32.26"E**
Jūrinės fosilijos Vilnios krantuose
Vilnios ir Neries santaka prie T. Kosčiūškos ir K. Škirpos gatvių susikirtimo.
Braidant prie Vilnios ir Neries krantų galima aptikti netikėtą radinį – jūrinio fosilijų. Tai priešistorinių smulkių gyvūnų liekanos, įsispaudusios akmenėliuose. Iš pradžių manyta, kad šios fosilijos yra iš terciaro amžiaus – laikotarpio prieš pat ledynmetį. Tačiau iš tiesų Vilniaus upių pakrantėse jos nėra vietinės ir čia atsiradę dėl slenkancio ledyno. Ledynas kartu tempėsi ne tik akmenis, bet ir suakmenėjusius gyvūnų liekanas. Nustatyta, kad šios fosilijos ledyno atneštos iš Latvijos bei Estijos ir yra šimtų milijonų metų.

- 3** **54°40'39.87"N 25°17'21"E**
Priešistorinis moliuskas bažnyčios grindinyje
Visų Šventųjų bažnyčios grindys, vos įėjus pro duris, Rūdninkų g. 20.
I 15.00–19.30, II–V 11.00–19.30, VI 8.00–18.00, VII 8.00–17.00 val.
Daugelyje religijų pasikartoja mitas apie pasaulinį tvaną – dievų bausmę už žmonių nuodėmes. Biblijoje šio mito herojus yra Nojus, kurio šeima vienintelė išgyveno per viską pražudžiusią stichiją. Į savo laivą Nojus įlaipino ir taip išgelbėjo daugybę gyvūnų. Tačiau ne visų rūšių. Todėl daugelį metų krikščionių dvasininkai rastas priešistorinių gyvūnų liekanas išnaudojo kaip gąsdinimo priemonę. Bažnyčioje kabantis mamuto kaulas kiekvienam atėjusiam primindavo apie Dievo rūstybės sulaukusius ir pasaulinio tvano neišgyvenusius būtybes. Didelė tikimybė, kad dėl tos pačios priežasties Visų Šventųjų bažnyčios grindinyje, po kilimėliu, galima pamatyti ortocero fosiliją. Tai galvakiopis moliuskas, gyvenęs maždaug prieš 480 milijonų metų.
- 4** **54°40'56.58"N 25°15'34.36"E**
Mamuto iltį ir dantį saugantis muziejus
Vilniaus universiteto Geologijos ir mineralogijos muziejus, M. K. Čiurlionio g. 21 (3 aukštas, 231 kab.).
Iš anksto susitarus telefonu +370 5 239 8277 ar paštu eugenija.rudnickaite@gf.vu.lt.
Vilniaus universitete nuo seno buvo kaupiami mokslininkų, tyrinėjusių ledynmetį Lietuvoje, darbai. Jų tyrinėtus ledynmečio nuosėdas galima apžiūrėti Geologijos ir mineralogijos muziejuje. Senojo universiteto dviasį išlaikiusios ištaigingos vitrinose saugo fosilijų, meteoritų, ledynmečio molio ir tarpledyninių nuosėdų, įvairių uolienų bei mineralų kolekcijas. Iš visų eksponatų dydžių išsiskiria mamuto iltis, o jai draugiją palaiko to paties ledynmečio gyvūno dantis.

- 5** **54°40'39.81"N 25°17'32.58"E**
Rieduliai iš laikų, kai gyveno tik vienlaščiai
Vilniaus gynybinės sienos rieduliai, Bokšto g. 20.
Žemės pluta yra tarsi pyragas. Kiekvienas jo sluoksnis per milijonus metų „suteptas“ įvairių gamtos reiškinių. Jei pyrago riešką pjautume ties Lietuva, jo sluoksniai siektų maždaug vieną kilometrą, kol menamas peilis atstrenktų į kristalinį pamatą. Šis pamatas – tai pirmykštis Žemės paviršius, menantis laikus, kai mūsų planetos peizažą sudarė vulkanai, o gyvybė apsiribojo tik vienlaščiais organizmais. Tačiau senieji vulkaniniai kalnai pamažu dilo ir virto smiltainiu. Taip maždaug prieš 1 milijardą metų susidarė pirmasis pyrago sluoksnis. Šiandien šio rausvo ir labai kieto sluoksnio gabalėlių galima pačiuopinėti vaikstant palei Vilniaus gynybinę sieną. Net keliose vietose įmūryti rieduliai, kurių sudėtis – priešistorinis smiltainis, ledyno atridentas iš Švedijos, tiksliau – Jotnio vietovės. Būtent todėl ir vadinamas Jotnio smiltainiu.
- 6** **54°40'38.73"N 25°17'6.90"E**
Ledyno atridentas akmuo
Šiuolaikinio meno centro vidinis kiemas, Vokiečių g. 2.
Kiemas atviras kasdien 12.00–19.00 val.
Šiuolaikinio meno centro vidiniame kieme stovi šešių dalių Mindaugo Navako skulptūrinė kompozicija kiek ironišku pavadinimu „Praieik mažesni“. Šis pavadinimas tinka ir istorijai apie vieną iš kompozicijos riedulių. Jį lengva atpažinti, mat akmuo išsiskiria net keliomis nuguldintomis plokštumomis. Šis riedulys kartu su ledynu atkeliavo iš šiaurės. Buvo surakintas lede, todėl ilgai veikamas apsišlifavo. Kai kelyje pasitaikydavo kliūtis – kitas akmuo ar duobė – pasiversdavo ant kito šono ir „praieidavo mažesni“. Tuomet akmuo brūžindavo ir lygindavo naują plokštumą.
- 7** **54°41'15.33"N 25°17'24.32"E**
Ledyno sukurti bažnyčios pamatai
Šv. Onos ir Šv. Barboros bažnyčios pamatai Lietuvos nacionalinio muziejaus kieme, Arsenalo g. 1.
Kunigaikštis Žygimantas Augustas pagarbą Barborai Radvilaiter norėjo išreikšti pastatydamas ištaisingą mauzoliejų, kuriame planavo saugoti mylimosios palaikus. Gedimino kalno papėdėje turėjo iškilti Šv. Onos ir Šv. Barboros bažnyčia. Klodami bažnyčios pamatus darbininkai panaudojo unikalią uolieną – konglomeratą. Jis buvo vežamas iš šaltiniųuotų Neries pakrančių. Šios uolienos susidare dėl šimtamėčių procesų, o labiausiai prie to prisidėjo slenkantis ir tirpstantis ledynas. Pirmiausia jis zulinio ir smulkinio uolienas, paversdamas jas žvyro ir smėlio sluoksniais. Po daugelio metų šio žvyro akmenukai buvo sulipinti kalkių nuosėdų, atsiradusių iš šaltinių trykstančio gruntinio vandens. Bažnyčia buvo statoma 20 metų, bet taip ir nebaigta. Šiandien jos vieta galima pamatyti Lietuvos nacionalinio muziejaus kieme. Konglomerato blokai apsaugoti betono stogeliu ir geriausiai matomi iš Valdovų rūmų pusės.
- 8** **54°40'59.63"N 25°17'45.48"E**
Seniausia mieste Sereikiškių vandenvietė
Vandentiekio istorijos muziejus, Maironio g. 12.
Iš anksto susitarus el. paštu komunikacija@vv.lt
Lietuva yra viena iš nedaugelio šalių pasaulyje, vandentiekiui naudojanti tik požeminį papildomai neapdorotą vandenį. Už tai galima būti dėkingi ledynmečiui. Po žeme besitęsiančios ledyninės smėlio ir žvyro nuosėdos veikia kaip aukščiausios kokybės filtras. Visais laikais Vilniaus mieste šis natūraliai išvalytas vanduo veržėsi į paviršių šaltinių pavidalu. O kai šaltinių vandens nebeužteko miestiečiams aprūpinti, buvo nuspręsta jo ieškoti giliau. Todėl 1914 metais Sereikiškių parke įrengta pirmoji vandenvietė su gręžiniais iki beveik 100 metrų gylio. Ji veikia iki šiol. Vandenvietės ir viso Vilniaus miesto vandentiekio istoriją galima sužinoti čia įsikūrusiame muziejuje.

- 9** **54°40'53.88"N 25°17'11.14"E**
Grindinys, kuris būtų kėlęs pavydą Senovės Romoje
Dominikonų, Universiteto, Šv. Jono ir Gaono gatvių sankryža.
Prabangi vieta padėti koją – Vilniaus senamiesčio grindinys. Nemaža dalis akmenų, sudarančių grindinio rąstą, ledyno atklti iš Skandinavijos. Į grindinį verta įsižiūrėti tuomet, kai nuo jo dulkes nuplauna lietus, atskleidamas akmenų spalvas ir tekstūras. Jūsų dėmesiui verta pristatyti uolieną, vadinamą porfyrą. Tai akmenys, kurių raštuose dažnai pasitaiko stambūs ir taisyklingi daugiakampiai kristalai. Tokie porfyrai, ypač karališko purpurinio atspalvio, ypač vertinti Senovės Romoje.
- 10** **54°41'16.03"N 25°16'30.97"E**
Puntuko giminaičiai Gedimino prospekte
Lietuvos kooperatyvų sąjungos administracinio pastato eksterjeras, Gedimino pr. 28.
Eidami Gedimino prospektu atkreipkite dėmesį į terasomis išsiskiriantį vėlyvojo modernizmo pastatą. Jis ypatingas ne tik architektūra, bet ir statybinėmis medžiagomis. Lietuvos kooperatyvų sąjungos administracinis pastatas puoštas iš Sankt Peterburgo apylinkių atgabentomis akmens plokštėmis. Jose aiškiai matyti apvaliniai kiaušinio formos kristalai, vadinami ovoidais. Lygiai tokių pat ovoidų galima įžiūrėti antrame pagal dydį Lietuvos riedulyje – Puntuko akmenyje. Žinoma, kad kelionės pradžioje Puntukas buvo gerokai didesnis. Ledynas jį nusukė nuo uolos greičiausiai kur nors Suomijoje ir atridenų į Lietuvą. Mokslininkai įsitikinę, kad prieš keliasdešimt tūkstančių metų gamtos jėgų į Lietuvą nublokštas Puntukas yra tos pat kilmės kaip ir Gedimino prospekte esančio pastato granito plokštės.
- 11** **54°40'43.07"N 25°16'33.78"E**
Žymieji Vingrių šaltiniai po Vingrių gatve
Tarpas tarp Vingrių g. 5 ir 11 namų, prie šlaito.
Visas Naujamiesčio rajonas stovi ant gausių ledyninių nuosėdų, sudarytų iš žvyro ir smėlio. Jose tarp smulkių ir stambesnių smiltelių visada būna susikaupusios vandens. Atsistoję tarp Vingrių gatvės 5 ir 11 namų matysite didelį šlaitą. Tai Vingrių upelio pradžia. Iš šlaito besiveržiančios srovės buvo vienos iš pagrindinių miesto vandentiekio šaltinių. Vingrių upelis tekėjo per visą Senamiestį, o prie Žemutinės pilies įsiliejo į Vilnią. 1805–1808 metais tvarkant Pylimo gatvę nuspręsta upelį uždengti mūriniais skliautais. Gyventojai skundėsi, kad jis tapo nešvarumų ir nuotekų vieta, skleidžiančia nemalonų kvapą. Taip upelis pasisėlė, bet iki šiol srovėna po Vingrių gatvę.
- 12** **54°40'45.59"N 25°15'29.24"E**
Gręžinys, pasiekęs 65 mln. metų sluoksnius
Apvalus plytinis bokštelis priešais prekybos centrą, Savanorių pr. 1.
Rusijos imperijos laikais Vilniuje buvo kuriamos didžiulės kareivinės. Jų pasirinkimo vietai lemdavo ledyno suformuotas reljefas. Karinėms pratyboms buvo tinkama tik lygi ir plati teritorija, todėl vienos kareivinės išliko Šiaurės miestelyje, kitos – S. Konarskio gatvėje. Kareivinės ir šalia statoma duonos kepyklė reikėjo aprūpinti geriamuoju vandeniu, o jo nuspręsta ieškoti po žeme. Taip buvo pasiektas net 117 metrų gylis. Daug darbo, bet didelė laimė geologams. Dėl šio gręžinio šalies mokslininkai pirmą kartą turėjo progą iširti visas Vilniaus mieste paliktas ledyno nuosėdas ir į paviršių iškelti net kredis periodo (maždaug 65 milijonų metų) žalsvus jūrinis smėlius. Apvalus plytinis bokštelis priešais prekybos centrą ir yra vieno seniausio ir giliausio Vilniaus gręžinio vieta.

- 13** **54°40'56.63"N 25°14'34.25"E**
Laiptais nusileidusi Neris
Įkalnė priešais Vingio parko estradą, vedanti M. K. Čiurlionio g. link.
Ir važiuojant dviračiu, ir einant pėsčiomis nuo M. K. Čiurlionio gatvės Vingio parko estrados link, ties vaikų žaidimų aikštelė stipriai pasijaučia nuokalnė. Išlyginta ir išasfaltuota ji atrodo tolygi, bet pasukiojus galvą į šalis tarp medžių galima pastebėti žemėjančias pakopas. Jos pasakoja kelių tūkstančių metų Neries upės istoriją. Ankstyvuojų ledyno tirpsmo laikotarpiu upė buvo labai sauni ir savo vandenimis plovė visą Vingio parko estrados teritoriją. Šylant orams vanduo seko, dalis jo nutekėjo į gilesnius žemės sluoksnius ir Neris darsėi vis kuklesnė. Pamažu upė vis žemėjo ir gilindama vagą kaskart vis palikdavo po sausą laiptelį. Mokslininkai Vilniuje suskačiuoja mažiausiai devynis tokius Neries laiptelius, o juos vadina Neries slėnio terasomis.
- 14** **54°41'29.80"N 25°13'11.20"E**
Karoliniškių griova, kurianti ledynmečio įspūdį
Pažintinis takas, prasidedantis už viešo bučio „Karolina“, Sausio 13-osios g. 2.
Karoliniškių griova – į Nerį įtekancio upelio išgraužtas kanjonas. Stovėdami prie šios keliasdešimties metrų gylio griovos krašto galite įsivaizduoti, kad panašiai Vilnius atrodė iškart po paskutinio apledėjimo. Žolė dar nedrąsiai dengia ką tik ledo paliktus smėlingus ir akmeningus sluoksnius, ledyno tirpsmo suformuotas aštrias kalvas ir milžiniškus griovus. O kažkur netoliese girdisi klaidžiojančių mamutų riaujojimas...
- 15** **54°41'23.88"N 25°15'25.69"E**
Ledyno supiltas žvyro karjeras
Eduardo Balsio skveras, šalia Žvėryno tilto, A. Mickevičiaus g.
Sėdint ant suolelio kompozitoriui Eduardui Balsiui skirtame skvere, galima įsivaizduoti, kad ši vieta buvo daug aukštesnė. Tirpstant ledynui, plačiuose ir sauruose upių slėniuose susiklostė gausūs žvyro telkiniai. Visas Žvėrynas įsikūręs būtent tokiame slėnyje – ledyno suformuotame natūraliame žvyro karjere. Žvėryno tiltą statantys darbininkai tuo ir pasinaudojo. Todėl kadaise buvusi statų ir pušimis apaugusi Neries krantinė, nukasus dalį žvyro, šioje vietoje smarkiai pažemėjo.
- 16** **54°41'14.04"N 25°15'32.27"E**
Ačiū ledynui už žaidimų aikštelę
Poilsio aikštelė Neries pakrantėje šalia Upės g. 21.
Kadaise Vilnių gaubęs ledynas atsitraukė ir tirpo netolygiai. Ne iškart iš ledo išsilaisvino gruntiniai vandenys. Pamažu tirpdami ir tekėdami maištingais paviršiniais upeliais jie ardė pagrindinių upių krantus. Tokie mažyliai graužė ir Neries pakrantę, sudarydami daugybę gilų griovelį. Vėliau šie sulekėję, nusausėjo, ir dabar geologai tokias vietas vadina raguovomis. Jos labai nepatogios namams statyti, bet puikiai tinka poilsio zonoms ir žaidimų aikštelėms įrengti.

- 17** **54°41'45.17"N 25°15'44.98"E**
Netikėti šaltiniai Neries krantinėje
Krantinė ties Studentų g. 39.
Ledyno sutirpinti ir horizontaliai suklustyti smėlio bei žvyro sluoksniai – tikros požeminio vandens saugyklos. Jos surenka lietaus vandenį iš milžiniškų teritorijų, o kartais gali prasiveržti netikėtu šaltiniu. Būtent toks šaltinis srovėna ties Studentų g. 39-uoju numeriu, iškart praėjus Geležinio Vilko tiltą. Net ir karščiausią dieną šiame krantinės ruože plytelės vesinasi šaltinio balutėmis. Būtent šioje vietoje upės vaga tarsi peilis įjaua pakrantėje suklustus sluoksnius ir iš šių ima veržtis vanduo.
- 18** **54°42'42.64"N 25°15'29.44"E**
Ledyno plyšyje – Šeškinės ozas
Parkas „Gražus“, Ozo ir Gelvonų g. sankryža.
Įsivaizduokite, kad visą Šeškinę dengia kilometro aukščio ledas. Po juo susidaro tirpstančio vandens srautai. Tuo pat metu jie ir graužia ledyną iš apačios, ir pripildo šią ertmę sunėdami smėlio bei žvyro nuosėdas. Taip plačiuose ledyno plyšiuose susiformavo paigii pylimai, vadinami ozais. Lietuvoje ozai dažniausiai virstaduo smėlio ir žvyro karjerias, o Šeškinės ozas (tiksliau, 3–18 metrų jo viršūnė) išliko iki šiol. Pasigrožėti ledyno suformuotu reljefu galima parke „Gražus“.
- 19** **54°41'43.87"N 25°16'8.27"E**
Vilniečių mėgstama pieva – po vandeniu
Pieva prie Baltojo tilto.
Net ir visiškai ištirpus ledynui, surengti iškylą pievoje prie Baltojo tilto būtų buvę ne tik šalta, bet ir pavojinga. Tai išduoda šioje vietoje aukščiu išsiskiriantis Neries krantinės. Kairioji be konkurencijos išlieka statų, dešinioji akivaizdžiai žemesnė. Tokia plati ir lėkšta vieta vadinama salpa. Tai upės slėnio dalis, kuri per potvynius būdavo apseimiama vandens. Salpa susidarė iš upės sąnašų – arčiau Neries nugulę rupešnis smėlis, o tolimesnė pakrantė sulpo iš smulkaus smėlio, molio ir dumblo. Nenustebkite, jei šioje pievoje pakasinėjęs atkaklesnis keturkojis ras upinių sraigų kiautus.
- 20** **54°41'16.52"N 25°17'15.26"E**
Vilniaus potvynis, kuris priminė poledynmečio upę
Lietuvos mokslių akademijos Vrublevskių bibliotekos pastato kampas, Žygimantų g. 1.
Tirpstant ledynams, Vilniaus apylinkėse tekėjo saurus vandenys. Vilnia nesisuko ties Bernardinų sodo teniso aikštnu, o plačiai lijos per visą dabartinę Katedros aikštę iki pat Neries. Kaip tai galejo atrodyti, vilniečiai patyrė 1931 metų balandžio 28 dieną per didįjį Vilniaus potvynį. Vanduo pakilo daugiau nei 8 metrus, apsemdamas Katedros aikštę, pakrantėje stovinčius namus ir priversdamas miesto gyventojus perlipti į valtis. Poledynmečio upėi prilygstantį vandens lygį primena žymėjimas ant Vrublevskių bibliotekos pastato kampo.

- 21** **54°41'33.17"N 25°17'36.81"E**
Kai Gedimino kalnas ir Kalnų parkas buvo susijungę
Kazio Škirpos alėja.
Po dabartinę Kazio Škirpos alėją mamutai tikrai nevaikščiojo, mat Gedimino kalnas ir Kalnų parkas buvo vieno kalvų masyvo dalis. Šias aukštas kalvas sustūmė slenkantis ledynas, o aplink jas tekanti upė suformavo vadinamąjį atragį. Atragis – tai tarsi atštrėjantis kalvų ragas, ant kurio galuko šiuo metu stovi Gedimino pils. Būtent dėl pilies saugumo buvo nuspręsta perskirti kalną. Iškastas kanalas leido Vilnią įtekėti į Nerį dviem būdais – ir įprasta vaga per dabartinę Katedros aikštę, ir per naują kanalą. Taip atragis su pilimi tapo vandens apsupta sala.
- 22** **54°41'1.23"N 25°18'0.25"E**
Ryškiaspalvis Bekešo kalno skardis
Bekešo kalnas, ant kurio patogiauiausi užlipti iš Užupio gimnazijos pusės, Krivių g. 10.
Nutiropus ledynams, ant Bekešo ir kitų kaimyninių kalvų dar ilgai nežaliavo medžiai. Todėl 45 metrų aukščio skardžiai iš tolo švietė ryškiomis gelsvo smėlio ir rausvo molio spalvomis. Vėliau kalnas apaugo augalija, bet net ir po tūkstančių metų išsaugojo ryškų vardo istoriją. Ji prasideda XVI amžiuje, kai čia nuspręsta įrengti pilikalnį. 1579 metais šiame pilikalnyje palaidotas Didžiojo kunigaikščio Stepono Batoro didikas Kasparas Bekešas. Jis pasižymėjo ateistinėmis pažiūromis, todėl jo kūno neleista laioti kapinėse. K. Bekešo antkapįje pagal testamentą buvo iškaltas įrašas, neigiantis Dievą ir pomirtinį gyvenimą. Tačiau ir paminklas, ir aštuoniakampis bokštas nugar mėmėjo į Vilnią, vandeniu paplovus smėlingus kalno šlaitus.
- 23** **54°40'43.07"N 25°16'33.78"E**
Vilniaus miesto sufozinius cirkas
Tarpas tarp Vingrių g. 5 ir 11 namų, prie šlaito.
Kai šlaitas sudarytas iš smulkaus smėlio, požeminiams vandeniu lengva jį praplauti. Aplink tokį šlaitą trykštantį šaltinį formuojasi pažemėjimas ar apskritimo formos duobė, lotyniškai vadinama cirku. Tokiose vietose dažnai įsikuria drėgmę mėgstantys augalai ir smulkūs užuovėjai bei šešėlį vertinantys gyvūnai. Būtent toks mažai nuo poledynmečio laikų pasikeitęs yra šlaitas tarp Vingrių g. 5 ir 11 namų. Net nuostabu, kad ši vieta išlaikė pirmąją formą, nebuvo užstatyta ar perkasta miestui augant. Geriausiai tai matyti palypėjus į šlaitą Naujamiesčio link ir pažvelgus į cirką iš viršaus.
- 24** **54°41'8.71"N 25°16'8.17"E**
Pra-Neris, tekėjusi priešinga kryptimi
Apsidairyti galima nuo Tauro kalno, V. M. Putino g. 5.
Stovint ant Tauro kalno ir žiūrint į Šeškinės šlaitų pusę, akis galima paganyti po 2–3 km pločio slėnį. Dabar matyti namų stogai, o mamutų laikais didžiąją slėnio dalį buvo užėmusi galingos poledynmečio upės vaga. Ši upė vadinosi Pietryčių upe, arba Pra-Nerimi. Nešdama ledyno tirpsmo vandenis ir milžiniškas ledo lytis tekėjo priešinga kryptimi nei dabartinė Neris – tolyn nuo ledo dar sukaustytos Baltijos jūros.